

نقش تصمیمات سیاسی در ایجاد نابرابریهای ناحیه‌ای

در جنوب شرق ایران

(کرمان، سیستان و بلوچستان)

دکتر غلامحسین حیدری*

زکيه آفتابی**

چکیده:

در این مقاله به موضوع تحلیل نقش تصمیمات سیاسی در بروز یا تشدید نابرابریهای ناحیه‌ای در ایران به صورت موردی و مقایسه‌ای بین استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان که از نظر شاخص‌های متعدد جغرافیایی تقریباً نزدیک به هم می‌باشند، با این تفاوت که استان کرمان زادگاه شخصیت سیاسی (رئیس جمهوری) در سالهای ۱۳۶۸-۱۳۷۵ بوده است، پرداخته می‌شود. و در اینجا در پی پاسخ به این سوال‌ها می‌باشیم که آیا دسترسی به فرصت‌های سیاسی باعث استفاده از امکانات ملی در جهت توسعه موطن و زادگاه شخصیت‌های سیاسی شده است یا خیر؟ و آیا فرایند تصمیمات سیاسی در بروز یا تشدید نابرابری‌های ناحیه‌ای در جنوب شرق ایران موثر بوده است؟ با توجه به سوال‌های فوق این فرضیه مطرح گردید که دولت سعی می‌کند طرح‌های عمرانی و اعتبارات توسعه ملی را به صورت متعادل و با توجه به نیاز مناطق مختلف در اختیار آنها قرار دهد. ولی تصمیم‌گیران سیاسی با استفاده از جایگاه خود این طرح‌ها را به مکان‌های مورد نظر سوق می‌دهند و چنین استنباط می‌شود که بین تصاحب پست‌های اداری-سیاسی و توسعه زادگاه این شخصیت‌های سیاسی رابطه مستقیمی وجود دارد و شاخص‌های توسعه در این مکان‌ها نسبت به قبل و حتی در بعضی از موارد نسبت به بعد خود از شتاب بیشتری برخوردار می‌باشند. به این منظور اطلاعات و آمار شاخص‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی استان‌های فوق در دوره ریاست جمهوری مربوطه و قبل و بعد از آن جمع آوری و تجزیه و تحلیل گردیده است. نتایج تحقیق نشان داد که دسترسی به فرصت‌های اداری-سیاسی که در نهایت تصمیمات سیاسی را به همراه دارد باعث توسعه موطن این تصمیم‌گیران سیاسی می‌شود و در بروز یا تشدید نابرابریهای ناحیه‌ای در جنوب شرق ایران بین استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان تاثیر زیادی داشته است.

واژگان کلیدی: مکان، توسعه، فرصت‌های سیاسی، تصمیمات سیاسی، سیستان و بلوچستان

* هیات علمی گروه جغرافیای دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز

** کارشناسی ارشد جغرافیای سیاسی و مدرس دانشگاه پیام نور

در هر کشوری اعم از توسعه یافته و یا در حال توسعه نابرابری‌های ناحیه‌ای مشاهده می‌شود. تنها میزان و درجه این نابرابری‌ها متفاوت است و در کشور ما بسیار دیده می‌شود که برخی مناطق نه تنها امکانات مناسب برای رشد و توسعه مردمان خود را در اختیار ندارند بلکه از حداقل امکانات هم برخوردار نمی‌باشند.

بهره‌مند شدن تمام نقاط کشور از سطح تقریباً برابر امکانات برای ادامه حیات در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی دارای اهمیت می‌باشد. این امر خود نیاز به برنامه‌ریزی مداوم دارد. و برنامه‌ریزی آینده نواحی مختلف کشور در جهت بنیان‌گذاری ارکان، زیر ساختها و فعالیت‌های آینده در شرایطی می‌تواند دقیق و جامع صورت گیرد که اطلاعات روشنی از وضعیت گذشته و حال هر منطقه در اختیار باشد. از اینرو شناخت دقیق عواملی که نقش اصلی در برنامه‌ریزی نواحی مختلف کشور و توسعه یک مکان نسبت به مکان دیگر بعهده دارند، از اهمیت فراوانی برخوردار است. در نابرابری‌های ناحیه‌ای جنوب شرق ایران عوامل ساختاری و رفتاری گوناگونی دخالت دارند از عوامل ساختاری می‌توان به روش اداره سیستم حکومتی و شرایط جغرافیایی و از عوامل رفتاری به نقش کارکنان دستگاه دولتی اشاره کرد.

با توجه به اینکه سیستم اداره کشور پهناور جمهوری اسلامی ایران بسیط و متمرکز می‌باشد و عمده‌ترین ویژگی این نوع اداره کشور اتخاذ تصمیم و تقسیم منابع از مرکز به سایر نواحی می‌باشد. و قانون اساسی کشور اختیارات گسترده‌ای به هیات دولت و تصمیم‌گیران سیاسی داده تا در صورت تمایل منابع ملی را به ناحیه و مکانی که خود تشخیص می‌دهند، هدایت نماید.

این خود می‌تواند عامل مهمی در ایجاد یا انحراف از طرح‌های توسعه ملی محسوب شده و چه بسا فرایند تعادل نواحی مختلف کشور را به سمت و سوی نابرابری‌های ناحیه‌ای سوق می‌دهد.

از سوی دیگر انسان نسبت به زادگاه خود احساس دلبستگی و افتخار می‌کند و علاقه‌مند به درخشش و برجستگی آن نسبت به سایر مکان‌هاست (حافظ نیا، ۱۳۸۱: ۳۶)

مفهوم ((میهن)) از انگیزه‌های سیاسی دور است و از حد غریزه طبیعی خارج نمی‌شود. میهن‌خواهی یا ((میهن دوستی)) تا آن اندازه طبیعی و غریزی است که گاه با تعلقات معنوی انسان در می‌آمیزد و جنبه الهی به خود می‌گیرد و به گونه مفهومی مقدس خود نمایی می‌کند. چنانچه در اسلام آمده است ((حب الوطن من الایمان)) (مجتهد زاده، ۱۳۸۱: ۷۰) اندیشمندان سیاسی این مساله را مد نظر داشتند، فاوست اعتقاد دارد ((مرد یا زنی که به زادگاه خود عشق نورزد و به آن افتخار نکند واجد داشتن بینشی وسیعتر نسبت به زندگی نیست و تعصب محلی به خودی خود چیزی خوب و عاملی ضروری در سعادت بشری است این علاقه و دلبستگی مکانی می‌تواند در فرایند توسعه آن مکان نقش موثری را بازی کند.

صاحب منصبان و سیاستمداران به روشهای گوناگون و با توجه به اختیاراتی که دارند و تصمیماتی که می‌گیرند می‌تواند در جهت توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی مکان‌های مورد نظر خود نقش داشته

باشند و این باعث توسعه ناعادلانه مکان‌ها می‌شود و تبعیض‌های مکانی را ایجاد کند. جنوب‌شرق ایران هم از این قاعده مستثنی نمی‌باشد و این عامل باعث تشدید نابرابری‌های ناحیه‌ای در جنوب‌شرق ایران شده است.

مبانی نظری تحقیق

مکان: یکی اساسی‌ترین مفاهیم و بنیادی‌ترین موضوعاتی است که مورد مطالعه جغرافیدانان است. به گفته ریچارد مویر ادبیات جغرافیایی درباره مکان غالباً غیر قابل فهم، مبهم و گیج‌کننده است (مکان جنبه‌ی عمیق تجربه انسان‌ها از دنیاست) مکان مرکز عمل آگاهانه و ارادی انسانهاست. مرکزی است که در آن از رویداد‌های مختلف، تجربه زندگی می‌آموزیم (شکوئی، ۱۳۷۸: ۲۷۴) انسانها در مکان ساخته می‌شوند. ارسطو می‌گوید: چیزی که جایی ندارد وجود ندارد ایشان اصالت وجودی را در اصالت مکانی آنها می‌داند. رینولدونایت مکان را چنین تعریف کرده است (مکان به هر قسمت از سطح زمین در هر جایی که تلاش‌های جمعی قابل ملاحظه‌ای در آن رخ داده و یا خواهد داد و احساس وابستگی سیاسی به خود را در وجدان ساکنانش ایجاد بکند اطلاق می‌شود (dikshit ۱۹۹۴: ۲۴) به طور ساده مکان بخشی از فضای جغرافیایی است مکان‌ها به صورت یک دستگاه و مجموعه محدود شده‌ای می‌باشند که در آنها روابط اجتماعی، هویت و زندگی به وجود می‌آید (شکوئی، ۱۳۷۸: ۲۷۸) مکانها، رفتار انسان را تنظیم می‌کنند و به آن جهت می‌دهند (شکوئی، ۱۳۷۸: ۲۷۸). و به خاطر خصوصیتی که دارند موجب شکل‌گیری ماهیت و عمق ارتباط مردم و مکان‌هایی که اشغال کرده‌اند می‌شوند. (میر حیدر، ۱۳۷۱: ۱۰)

رونالد جانستون جغرافیدان انگلیسی در شناخت مکان، سه عامل اصلی را در نظر می‌گیرد. (شکوئی، ۱۳۷۸: ۲۷۸)

۱- محیط طبیعی

۲- محیط انسانساخت

۳- مردم

مطالعه کیفیت زندگی مردم یک مکان، در داخل مجموعه‌ای از محیط طبیعی و محیط انسان ساخت صورت می‌گیرد. محیط انسان ساخت، تنهاالگوهای سکونتگاهی را شامل نمی‌شود بلکه به کلیت همه آنچه را که جامعه انسانی به وجود آورده اطلاق می‌گردد. در مکان سه عامل محیط طبیعی، محیط انسانساخت و مردم، پیوستگی داخلی با یکدیگر پیدا می‌کنند. در مطالعه مردم، تحلیل کیفیت زندگی، چگونگی سازمان شرایط مادی، چگونگی زندگی اجتماعی مردم و چگونگی ساختار سیاسی آنها در ارتباط با کلیت شرایط زندگی مردم مورد توجه قرار می‌گیرد. پس اگر بخواهیم موقعیت یک مکان را بشناسیم لازم است که همه عوامل

سه گانه فوق : محیط طبیعی ، محیط انسانساخت ، مردم وعوامل وابسته (چگونگی زندگی مادی و اجتماعی مردم) در ارتباط با هم مورد بررسی واقع می شوند (شکوئی، ۱۳۷۸: ۲۷۹)

با تکامل دانش جغرافیا ما به مرحله ای از رشد ودرک رسیده ایم که بدانیم سرزمین چیزی بیشتر از منابع درون آن یعنی مزارع و معادن یا املاک است و مکان چیزی بیشتر از یک موقعیت جغرافیایی روی نقشه است. اگر چه جغرافیدانان کلماتی نظیر جا، مکان، محله وسرزمین را به طرق گوناگون تعبیر کرده اند، اما همواره ارتباط عاطفی میان مردم و فضایی که زندگی روزمره خود را در آن گذرانده اند وجود دارد (مویر، ۱۳۷۹: ۱۰) به عبارتی رابطه انسان وسرزمین یک فرایند دو جانبه است. مردم نه تنها احساس می کنند که صاحب قطعه زمینی هستند بلکه احساس می کنند که آنها به آن زمین تعلق دارند (مویر، ۱۳۷۹: ۲۰) انسانها دارای وابستگی های مکانی وسکونت گاهی هستند و بر اساس آن سطح بندی شده اند و هر سطحی به آنها هویت خاص می دهد. هر فرد خود را وابسته به زادگاه وبوم خود می داند و به همین دلیل است که انسانها در هر مکان جغرافیایی که زندگی می کنند هیچگاه زادگاه و مکانی که دوران کودکی و نوجوانی را در آن گذرانیده اند فراموش نمی کنند. در مجموع می توان گفت که جغرافیدانان هنگام صحبت از یک مکان به جایی اشاره می کنند که نوعی رابطه بین انسان ومحیط طبیعی برقرار شده باشد و دلبستگی هایی را برای فرد ایجاد کند، خواه آنجا یک محدوده کوچک مانند یک روستا یا یک منطقه وسیع و پهناور باشد، وجه مشترک در آن است که بر تعلقات انسانی نسبت به مکان زندگی خود تاکید دارند. و این دلبستگی های مکانی می تواند بر تصمیمات تصمیم گیران سیاسی برای اتخاذ منابع و امکانات به مکان های مختلف تاثیر داشته باشد که به صورت ناخواسته باعث توسعه یک مکان نسبت به مکان دیگر و شکل گیری نابرابری های ناحیه ای می گردد.

نابرابری : عنوان نابرابری بیش از هر چیز در ذهن انسان نوعی بار ارزشی را تداعی می کند. زیرا به عنوان نقطه مقابل و متضاد کلمه برابری و مساوات می باشد. نابرابری به عنوان عامل اصلی تشنجات و عدم تعادل در جامعه می باشد که به جنگ های داخلی و خارجی می انجامد. روشن است که گروه های انسانی هم از آغاز از تبعیضات گوناگون فرهنگی، اقتصادی و حتی مذهبی رنج می بردند (کمالی، ۱۳۷۹: ۲۸) نابرابری هم در جوامع توسعه یافته و هم در جوامع در حال توسعه وجود دارد با این همه محسوس ترین نابرابری ها جنبه اقتصادی و اجتماعی آنهاست و نابرابری علل و انواع مختلف دارد (کمالی، ۱۳۷۹: ۲۸)

نابرابری های طبیعی غیر ارادی و اجتناب ناپذیرند و برای انسان قابل تحمل ترند اما نابرابری های اجتماعی که انسان آنها را خلق می کند بر نابرابری های طبیعی هم اثر می گذارند. و گروه های محروم را در جامعه تشکیل می دهند. وجود گروه های به شدت محروم در جامعه می تواند به شکل مستقیم تری هم بر سایر گروه ها اثر بگذارند.

روش تحقیق

روش آزمون فرضیه در این تحقیق مقایسه‌ای، تحلیلی و توصیفی می‌باشد که بر اساس گردآوری داده‌های آماری مورد نیاز از طریق مراجعه مستقیم به ادارات و سازمان‌های مربوطه و مرکز آمار ایران میسر گردیده است و سپس با روش‌های مختلف استدلال به تجزیه و تحلیل محتوا پرداخته شده است. در این تحقیق می‌توان روش تجربی را نیز به روش‌های فوق‌الذکر نیز اضافه نمود. محقق در این پژوهش به دنبال چگونه بودن موضوع است و می‌خواهد به بررسی و اثبات موضوع مورد مطالعه پردازد و آمار ارائه شده در این تحقیق همواره نتیجه یک کار پژوهشی بوده و بدون هیچ هدف و غرض خاصی فقط برای اثبات موضوع به کار گرفته شده است.

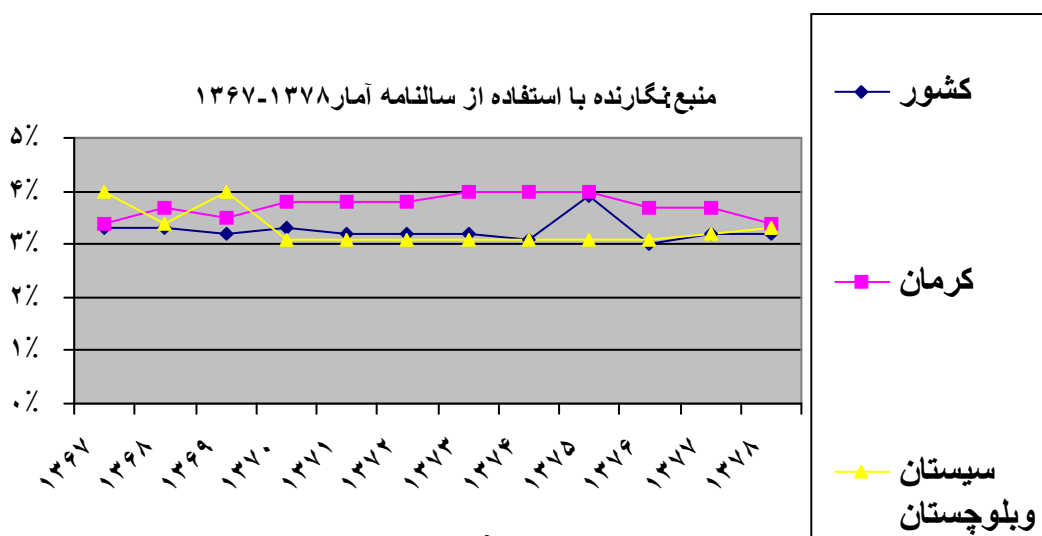
یافته‌های تحقیق و تحلیل آن :

در اینجا سعی می‌شود با توجه به آمار بدست آمده از مرکز آمار ایران و تبدیل آمار خام به اطلاعات مورد نیاز به اثبات و بررسی موضوع تحقیق پرداخته شود به این منظور شاخص‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی را در بخش‌های مختلف مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهیم

الف: بخش آموزشی و فرهنگی

جدول و نمودار شماره ۱: شاخص نسبت کلاس به تعداد دانش آموزان (تمام مقاطع تحصیلی)

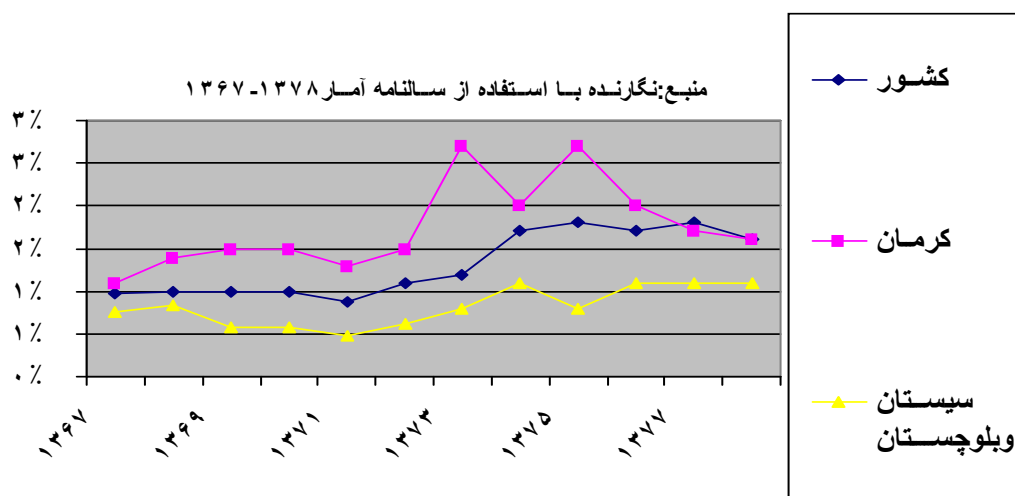
سال	۱۳۶۷	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸
کشور	۳۰	۳۰	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۲	۳۴	۳۳	۳۱	۳۱
کرمان	۲۹	۲۷	۲۶	۲۸	۲۶	۲۶	۲۵	۲۵	۲۵	۲۷	۲۹	۲۹
سیستان و بلوچستان	۲۶	۲۷	۲۹	۲۶	۲۸	۲۹	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۱	۳۱

همانگونه که مشاهده می‌شود استان کرمان کمترین تعداد دانش‌آموز را در کلاس در سالهای ۱۳۷۳، ۱۳۷۴ و ۱۳۷۵ داشته است و سیستان و بلوچستان هم بیشترین دانش‌آموز را در کلاس در تمامی مقاطع تحصیلی در این سالها داشته است که این خود نشان دهنده سرمایه‌گذاری بیشتر در استان کرمان نسبت به سیستان و بلوچستان می‌باشد.

جدول و نمودار شماره ۲- شاخص تعداد کتابخانه‌های وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به هزار نفر جمعیت .

سال	۱۳۶۷	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸
کشور	۱۰۳	۱۰۱	۱۰۱	۹۲	۱۱۴	۸۷	۸۷	۸۲	۵۳	۵۵	۵۴	۶۰
کرمان	۸۷	۷۰	۶۴	۶۵	۷۴	۶۶	۶۶	۴۹	۳۶	۴۹	۵۶	۶۲
سیستان و بلوچستان	۱۳۳	۱۱۹	۱۷۱	۱۷۱	۲۰۷	۱۶۱	۱۶۱	۱۳۲	۱۲۵	۹۰	۸۹	۸۹

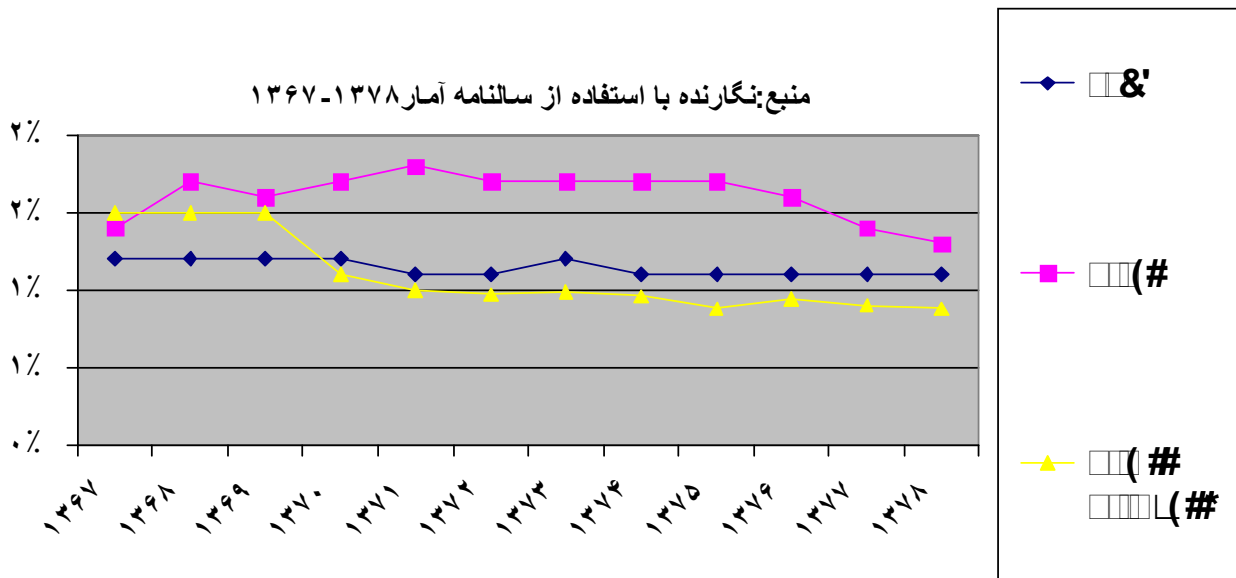

در این شاخص در استان کرمان در سال ۱۳۷۵ به ازای هر ۳۶ هزار نفر یک کتابخانه وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی وجود داشته و بعد از آن این رقم افزایش یافته و اما در سیستان و بلوچستان به ازای افراد بیشتری یک کتابخانه وجود داشته که این امر خود می‌تواند نشان دهنده دادن اعتبارات بیشتر به استان کرمان در سالهای ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۵ در این زمینه بوده است .

ب : بخش بهداشت و درمان

جدول و نمودار شماره ۳- شاخص نسبت موسسات درمانی فعال به هزار نفر جمعیت

سال ^۱	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	۱۳۷۴	۱۳۷۳	۱۳۷۲	۱۳۷۱	۱۳۷۰	۱۳۶۹	۱۳۶۸	۱۳۶۷
کشور	۸۷	۸۶	۸۶	۸۸	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۷۹	۸۱	۷۹	۸۱
کرمان	۷۲	۶۹	۵۹	۵۷	۵۸	۵۸	۵۶	۵۴	۵۸	۵۹	۵۷	۶۹
سیستان و بلوچستان	۱۱۳	۱۱۱	۱۰۶	۱۱۳	۱۰۴	۱۰۱	۱۰۳	۹۱	۹۰	۹۱	۹۲	۹۲

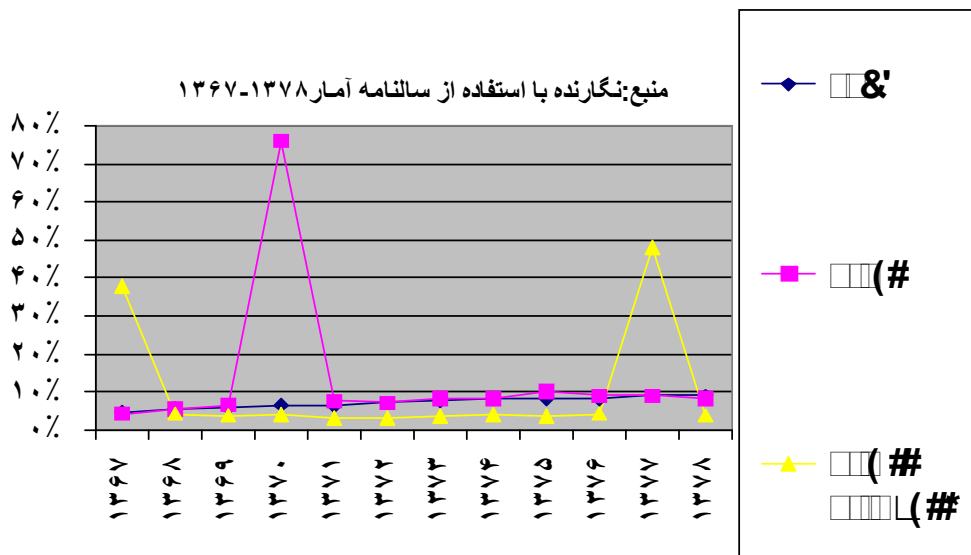

در این شاخص در استان کرمان اگر چه در سال ۱۳۶۷ به ازای هر ۶۹ هزار نفر یک موسسه درمانی فعال وجود داشته ولی در سالهای بعد این رقم کاهش می یابد به طوری که در سال ۱۳۷۱ به ازای هر ۵۴ هزار نفر و در سال ۱۳۷۵ به ازای هر ۵۷ هزار نفر یک موسسه درمانی فعال وجود داشته است و بعد از آن دوباره این رقم افزایش می یابد و در استان سیستان و بلوچستان در سال ۱۳۷۵ تعداد بیشتری از یک موسسه درمانی فعال استفاده می کردند و بعد از آن دوباره تعداد افرادی که از یک موسسه درمانی استفاده می کردند کاهش می یابد. استان کرمان نسبت به کل کشور هم از شرایط بهتری برخوردار می باشد.

ج-بخش بهزیستی و تامین اجتماعی

جدول ونمودار شماره ۴- شاخص پوشش بیمه تامین اجتماعی نسبت به جمعیت

سال	۱۳۶۷	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸
کشور	۲۱	۱۸	۱۷	۱۵	۱۶	۱۴	۱۳	۱۲	۱۲	۱۲	۱۱	۱۱
کرمان	۲۳	۱۸	۱۵	۱۳	۱۳	۱۴	۱۲	۱۲	۱۰	۱۱	۱۱	۱۲
سیستان و بلوچستان	۲۶	۲۳	۲۶	۲۵	۳۱	۳۰	۲۸	۲۴	۲۷	۲۳	۲۴	۲۶

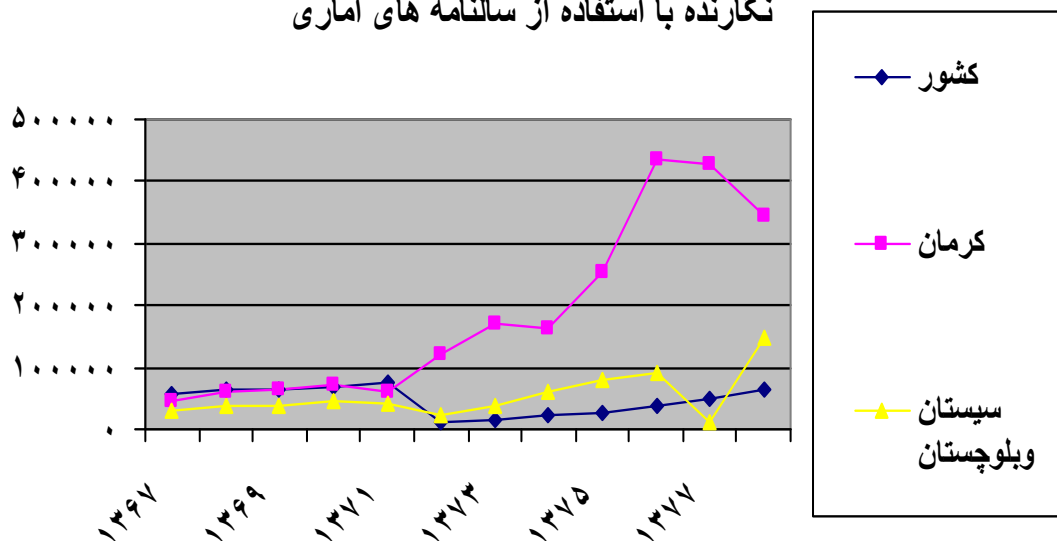
در استان کرمان در سال ۱۳۶۷ به ازای هر ۲۳ نفر یک نفر از خدمات تامین اجتماعی استفاده می‌کرده که این رقم برای استان سیستان و بلوچستان ۲۶ و برای میانگین کل کشور ۲۱ نفر بوده است اما در فاصله سالهای ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۵ استان کرمان در این زمینه رشد چشمگیری داشته به طوری که در سال ۱۳۷۵ به ازای هر ۱۰ نفر یک نفر از خدمات بیمه تامین اجتماعی استفاده می‌کرده و استان سیستان و بلوچستان از شرایط اولیه خود هم رشد کمتری داشته به طوری که در سال ۱۳۷۲ به ازای هر ۳۱ نفر در این استان یک نفر از خدمات بیمه تامین اجتماعی استفاده می‌کرده است.

- بخش کشاورزی

جدول و نمودار شماره ۵- شاخص وام اختصاص یافته به بخش کشاورزی نسبت به سطح زیر کشت

سال	۱۳۶۷	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸
کشور	۵۶۷۴۹	۶۳۵۷۰	۶۲۸۴۰	۶۹۸۶۰	۷۴۵۲۵	۱۲۱۸۲	۱۶۹۳۵	۲۳۹۸۳	۲۵۶۷۴	۳۷۷۶۹	۴۷۴۸۱	۶۳۵۴۹
کرمان	۴۳۷۲۸	۶۱۹۸۹	۶۳۵۹۹	۷۱۰۰۰	۶۱۱۵۶	۱۱۹۹۶۴	۱۶۹۳۷۱	۱۶۱۱۵۶	۲۵۵۳۹۱	۴۳۴۵۸۰	۴۲۹۶۵۶	۳۴۵۳۸۸
سیستان و بلوچستان	۲۹۹۷۶	۳۷۵۹۹	۳۷۵۸۸	۴۵۰۲۰	۴۱۱۴۴	۲۱۱۴۵	۳۷۸۳۲	۵۸۹۹۵	۷۸۹۲۹	۹۱۴۴۲	۱۲۲۷۷	۱۴۹۵۶۶

نگارنده با استفاده از سالنامه های آماری

استان کرمان و سیستان بلوچستان در منطقه ی خشک و کویری ایران واقع شده اند و کشاورزی به کشت چند محصول در این استان ها خلاصه می شود همانگونه که مشاهده می شود پرداختهای بانکها به عنوان

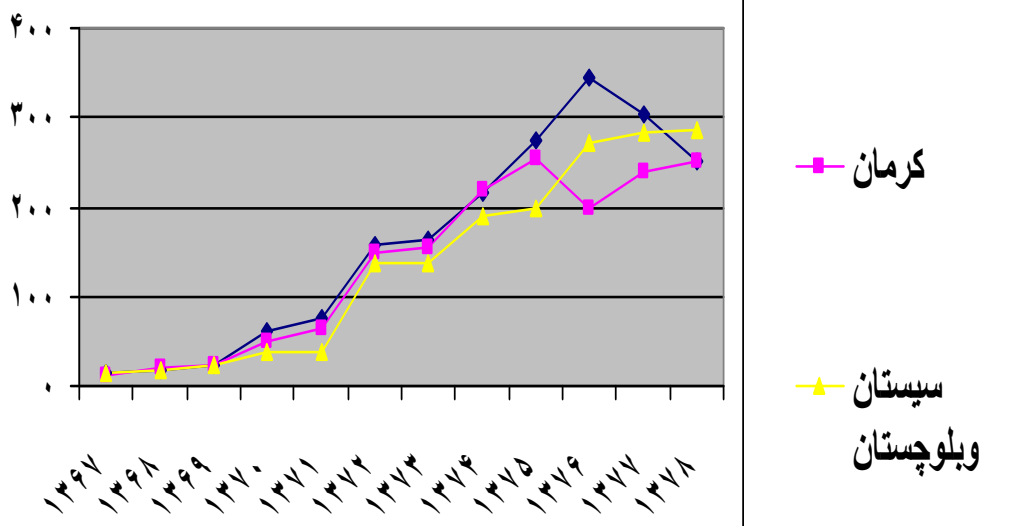
وام کشاورزی در طول دوره ی مورد مطالعه هر ساله افزایش یافته به طوری که برای کشور از ۵۶۷۴۹ ریال برای هر هکتار در سال ۱۳۶۷ به ۶۳۵۴۹۷ ریال در هر هکتار در سال ۱۳۷۸ و در استان کرمان از ۴۳۷۲۸ ریال در سال ۱۳۶۷ به ۲۵۵۳۹۱ ریال در سال ۱۳۷۵ رسیده است که از میانگین کشوری و استان سیستان و بلوچستان در سطح بالاتری قرار گرفته است.

ه- بخش عملکرد اعتبارات عمرانی از محل درآمد عمومی

جدول و نمودار شماره ۶: شاخص ضریب عمرانی در امور اجتماعی بر حسب میلیون تومان

سال	۱۳۶۷	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸
کشور	۱۴	۱۷	۲۳	۶۰	۷۶	۱۵۷	۱۶۴	۲۱۷	۲۷۳	۳۴۴	۳۰۳	۲۵۲
کرمان	۱۲	۱۹	۲۴	۵۰	۶۴	۱۴۸	۱۵۶	۲۱۸	۲۵۵	۲۰۰	۲۴۰	۲۵۲
سیستان و بلوچستان	۱۴	۱۸	۲۳	۳۹	۳۹	۱۵۰	۱۳۶	۱۹۰	۱۹۸	۲۷۱	۲۸۴	۲۸۶

منبع: نگارنده با استفاده از سالنامه های آماری

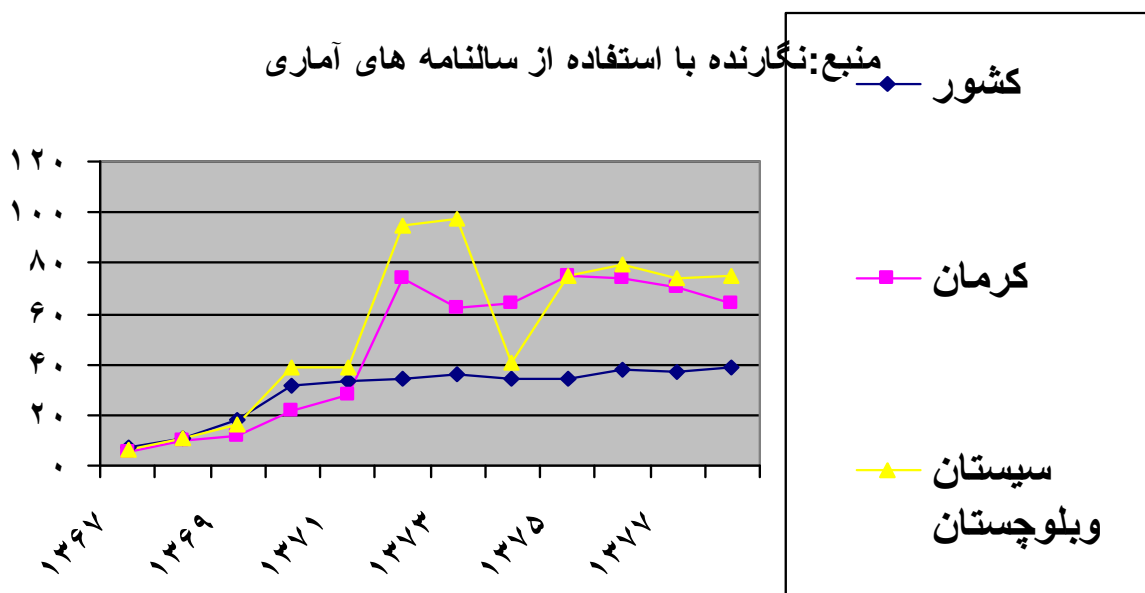

ضریب سرمایه گذاری عمرانی در امور اجتماعی برای کل کشور از ۱۴ میلیون تومان در سال ۱۳۶۷ به ۳۴۴ میلیون تومان در سال ۱۳۷۶ رسیده و به ۲۵۲ میلیون تومان در سال ۱۳۷۸ کاهش داشته است

استان کرمان بیشترین سرمایه گذاری در امور اجتماعی را در سال ۱۳۷۵ داشته است در استان سیستان و بلوچستان اگر چه در ابتدا نسبت به استان کرمان سرمایه گذاری بیشتری صورت گرفته اما از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۵ سرمایه گذاری در استان سیستان و بلوچستان نسبت به کرمان کاهش داشته و بعد آن دوباره افزایش یافته است.

جدول ونمودار شماره ۷- شاخص ضریب عمرانی در امور اقتصادی بر حسب میلیون تومان

سال	۱۳۶۷	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸
کشور	۷	۱۱	۱۸	۳۲	۳۳	۳۴	۳۶	۳۴	۳۴	۳۷	۳۸	۳۹
کرمان	۵	۱۰	۱۲	۲۲	۲۸	۷۴	۶۲	۶۴	۷۲	۷۴	۷۰	۶۴
سیستان و بلوچستان	۶	۱۱	۱۶	۳۹	۳۹	۹۵	۹۷	۴۱	۷۵	۷۹	۷۴	۷۵

ضریب سرمایه گذاری عمرانی در امور اقتصادی برای کشور از ۷ میلیون تومان در سال ۱۳۶۷ به ۳۸ میلیون در سال ۱۳۷۶ رسیده است. اگر چه سرمایه گذاری در امور اقتصادی در سال ۱۳۶۷ در استان کرمان نسبت به کل کشور و استان سیستان و بلوچستان کمتر بوده اما در سال ۱۳۷۲ نسبت به میانگین کشوری این رقم

افزایش چشم گیری داشته است. اما استان سیستان و بلوچستان سرمایه گذاری بیشتری در این زمینه نسبت به استان کرمان داشته است.

نتیجه گیری:

جدول شماره ۸: بررسی شاخص ها براساس نسبت رشد استان کرمان به میانگین کشوری و نسبت رشد استان کرمان به استان سیستان و بلوچستان در سالهای ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۶

استان کرمان نسبت به سیستان و بلوچستان		استان کرمان نسبت به میانگین کشوری		شاخص
کاهش رشد	افزایش رشد	کاهش رشد	افزایش رشد	
	✓		✓	نسبت کلاس به تعداد دانش آموز (تمم مقاطع تحصیلی)
	✓		✓	تعداد کتابخانه های وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به هزار نفر جمعیت
	✓		✓	نسبت موسسات درمانی فعال به هزار نفر جمعیت
	✓		✓	نسبت وام اختصاص یافته به بخش کشاورزی به سطح زیر کشت
	✓	✓		ضریب عمرانی در امور اجتماعی
✓			✓	ضریب سرمایه گذاری عمرانی در امور اقتصادی

جدول بالا و نتایج حاصل از کار تحقیقی نشان می دهد که استان کرمان و سیستان و بلوچستان دو استان همجوار در جنوب شرق ایران نسبت به هم و نسبت به سطح کشوری از نابرابری های ناحیه ای برخوردار می باشند.

همانگونه که مشاهده شد استان کرمان در سال ۱۳۶۷ از نظر رشد و توسعه در شاخص‌های مختلف که مورد بررسی قرار گرفت با استان سیستان و بلوچستان در یک سطح قرار داشتند اما از سال ۱۳۶۸ تا سال ۱۳۷۶ که رئیس جمهوری ایران زادگاه کرمانی داشت شاخص‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در استان کرمان رشد و توسعه چشمگیری داشته است. از ۷ شاخص که مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت استان کرمان در ۶ شاخص نسبت به میانگین کشوری و در ۱ شاخص نسبت به استان سیستان و بلوچستان رشد و توسعه داشته است.

لذا می‌توان ادعا نمود فرضیه‌ی این تحقیق مورد تایید قرار گرفت و اثبات شد.

پیشنهادات

دستیابی به توسعه پایدار به نحوی که همه مناطق یک کشور بتوانند از پتانسیل‌های لازم در جهت رفاه و آسایش مردمان ساکن خود استفاده کنند، مستلزم توسعه برابر و استفاده متعادل مردم یک کشور از امکانات توسعه است.

بنابراین در این زمینه لازم است تا در برنامه ریزی‌های توسعه به نحوی عمل شود که این امر تحقق پیدا کند و عدالت جغرافیایی محقق شود از این رو پیشنهادات زیر ارائه می‌شود.

۱- در کشور سازمان یا نهادی بوجود آید تا بر کار شخصیت‌های سیاسی موثر در توسعه کشور نظارت مستمر داشته باشد

۲- تلاش در جهت تقویت احساس ملی (ملی‌گرایی) نسبت به احساس محلی (محلی‌گرایی)

۳- اگر چه آقای یوسفی هم در پایان نامه کارشناسی ارشد در دانشگاه تربیت مدرس به بررسی تطبیقی رابطه بین دسترسی به فرصت‌های سیاسی و توسعه مکانی (نمونه موردی یزد و کرمان- دوره زمانی ۱۳۸۰-۱۳۶۵) را مورد مطالعه قرار داده اند اما پیشنهاد می‌شود تحقیقات بیشتری در این زمینه و در سطح گسترده‌تری در مکان‌های دیگر صورت گیرد تا شدت عمل نقش تصمیمات سیاسی بر روی تشدید یا شکل‌گیری نابرابری‌های ناحیه‌ای به خوبی واضح گردد.

منابع و ماخذ

- ۱- اداره آب و هواشناسی استان سیستان و بلوچستان.
- ۲- اداره آب و هواشناسی استان کرمان.
- ۳- افشار سیستانی، انگاهی به سیستان و بلوچستان، انتشارات هما، ۱۳۶۳.
- ۴- جکسون، رابرت و گنورک سورنسون، درامدی بر روابط بین الملل، ترجمه مهدی ذاکریان، احمد تقی زاده، حسن سعید کلاهی، نشر میزان، ۱۳۸۳.
- ۵- حافظ نیا، محمد رضا، جغرافیای سیاسی ایران انتشارات سمت، ۱۳۸۱.
- ۶- حافظ نیا، محمد رضا، مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، انتشارات، ۱۳۸۲.
- ۷- حافظ نیا، محمدرضا و کاویانی راد، مراد، افقهای جدید در جغرافیای سیاسی، انتشارات سمت، ۱۳۸۳.
- ۸- حیدری، غلامحسین، جزوه درسی مکاتب جغرافیایی دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز در مقطع ارشد، ۱۳۸۴، ۹- سازمان مدیریت و برنامه ریزی، ۱۳۸۰، گزارش عملکرد دولت، ۸۳-۱۳۷۶، چاپ دوم.
- ۱۰- شکویی، حسین، اندیشه های نو در فلسفه جغرافیا، جلد نخست، انتشارات گیتا شناسی، ۱۳۷۷.
- ۱۱- شکویی، حسین، جغرافیای کاربردی و مکتبهای جغرافیایی، انتشارات استان قدس، ۱۳۷۹.
- ۱۲- کمالی، ع، مقدمه ای بر جامعه شناسی نابرابریهای اجتماعی، انتشارات سمت، ۱۳۷۹.
- ۱۳- گرب، ادوارد، نابرابریهای اجتماعی، ترجمه محمد سیاهپوش و احمد رضا غروی نژاد، انتشارات معاصر، ۱۳۷۷.
- ۱۴- مجتهد زاده، پیروز، جغرافیای سیاسی و سیاست جغرافیایی، انتشارات سمت، ۱۳۸۱، ۱۵- مرکز کرمان شناسی، ۱۳۸۰، کرمان در یک نگاه، نشر مرکز کرمان شناسی، ۱۳۸۰.
- ۱۶- مویر، ریچارد، درامدی نو بر جغرافیای سیاسی، دره میر حیدر، انتشارات سازمان جغرافیایی، ۱۳۷۹.
- ۱۷- میر حیدر، دره، مبانی جغرافیای سیاسی، انتشارات سمت، ۱۳۷۱.
- ۱۸- میر حیدر، دره و حمیدی نیا، حسین، مقایسه جغرافیای سیاسی و روابط بین الملل از نظر روش شناسی و مفاهیم، فصلنامه علمی و پژوهشی ژئوپلتیک، انتشارات انجمن ژئوپلتیک ایران، سال دوم، شماره اول، ۱۳۸۵.
- ۱۹- نصیری، معصومه و اعظمی، هادی، نابرابریهای شهری تهدیدی برای امنیت اجتماعی تهران، رویکردی در جغرافیای سیاسی، فصلنامه علمی و پژوهشی ژئوپلتیک، انتشارات انجمن ژئوپلتیک ایران، سال دوم، شماره اول، ۱۳۸۵.
- ۲۰- یغمایی، بلوچستان و سیستان، انتشارات اداره کل نگارش وزارت فرهنگ و هنر، ۱۳۷۵.
- ۲۱- یوسفی، ماشا اله، بررسی تطبیقی رابطه بین دسترسی به فرصت های سیاسی و توسعه مکانی (نمونه موردی یزد و کرمان در دوره زمانی ۱۳۸۰-۱۳۶۵) پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۳.
- ۲۲- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری کشور، ۱۳۶۷.
- ۲۳- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری کشور، ۱۳۶۸.
- ۲۴- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری کشور، ۱۳۶۹.

- ۲۵- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری کشور، ۱۳۷۰.
- ۲۶- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری کشور، ۱۳۷۱.
- ۲۷- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری کشور، ۱۳۷۲.
- ۲۸- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری کشور، ۱۳۷۳.
- ۲۹- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری کشور، ۱۳۷۴.
- ۳۰- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری کشور، ۱۳۷۵.
- ۳۱- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری کشور، ۱۳۷۶.
- ۳۲- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری کشور، ۱۳۷۷.
- ۳۳- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری کشور، ۱۳۷۸.

۳۴- dikshit ramesh dutta , political geography, tata mcgraw-hillpublishing, Newdehli(۱۹۹۴)